

undertryckande av en fri debatt, ter sig ett motsvarande kontrollsystem orimligt. Att ryssarna inte vill gå med på det är förklarligt; att det skulle bli effektivt, även om det officiellt accepterades, är otroligt. Det skulle innebära en total omläggning av rysk politik och utgöra en uppenbar fara för den bestående regimen.

Men förutsatt att även denna svårighet är övervunnen. Hur skulle sanktioner mot en fördragsbrytande stat komma till stånd? På ett tidigt stadium är det svårt att få opinionen i Förenta nationerna med på en våldsaktion därför att denna får karaktären av ett preventivkrig; på ett senare stadium blir det svårt därför att aktionen ter sig som ett farligt krig. Skall man lyckas slå till i det avgörande ögonblicket? Eller blir det inte så att successivt kontrollen försvagas eller omöjliggörs och att allt återgår till det gamla, med skilda maktkonstellationer och en rad mindre stater som söker skydd i neutraliteten?

Inför överväganden som dessa gör många författare en tragikomisk saltomortal: på en viss punkt i resonemanget tycks de till fredens ära avsäga sig bruket av sitt förnuft. Typiskt är då Walter Lippmann, vars skarpsinne icke kan beivras, plötsligt förklarar att en säkerhetsorganisation kan bli effektiv blott kontrollen riktas mot de enskilda individerna, inte mot staterna. Tanken är självfallet riktig, men hela problemet ligger ju i att staterna inte går med på saken. På andra håll avsäger man sig utan all motivering förnuftets bruk. Det är nödvändigt att tro på Förenta nationerna, skrev nyligen en svensk tidning, ty annars skulle läget i världen te sig alltför ohyggligt. Så galet behöver man verkligen inte resonera: ingen konvention ålägger ens småstatsskribenter denna uppsyn av enfald och godtrogenhet. Låt oss åtminstone inte återfalla i fraeologin från Nationernas förbunds tid: tanken att allt är bra bara vi säger att det är bra är utsliten.

De synpunkter som här framförts utesluter icke tron på att en viss begränsning av rustningarna kan ske genom avtal; uteslutet synes däremot vara att avrustningslinjen skulle kunna drivas så långt att den som sådan förhindrade krig. Denna tanke behöver icke leda till ovillkorlig pessimism. Trots starka mot-sättningar kan, såsom historien visar, en långvarig fred upprätthållas; skräcken för atombombens verkningar kan måhända bidra till en sådan utveckling. Och om fredsriket en gång kommer, kan det lika väl ske på detta sätt — genom att freden, förlängd år efter år, årtionde efter årtionde, småningom ter sig självklar — som genom dramatiska aktioner.

Tidningen Arbetaren fyller tjugufem år

med ingången av 1947, och i dess gårdagsnummer ges i anledning härav en rad återblickar på tidningens verksamhet. Arbetaren har varit språkrör för de syndikalistiska idéerna: socialismen skall genomföras under facklig kamp, icke med politisk makt, och den skall innebära ett slags fri produktionsgemenskap utan statligt övertagande av produktionsmedlen eller ingående statlig reglering. Enligt denna tankegång, vars utopiska karaktär synes uppenbar, har Arbetaren stått något vid sidan om de inrikespolitiska striderna; den ser med kritik, för att icke säga förakt, på alla politiska partier. Ståndpunkten kan, liksom alla utopiska ståndpunkter, å ena sidan leda till småsint klagan över allt och alla, å andra sidan till en intelligent bedömning utifrån stora perspektiv. Många exempel på båda dessa konsekvenser står att finna i Arbetarens spalter. Men den positiva och värdefulla linjen har varit den dominerande. Arbetaren har djärvt och klarsynt angripit alla diktatursträvanden, kommunistiska likaväl som nazistiska, och den har präglats av moraliskt patos och intellektuell förfrihet. Under kriget hörde tidningen till de mest orädda kritiker-na av nazismens metoder; efter kriget har den, bestämdare än kanske någon annan arbetartidning, uppvisat kommunismens frihetsfientliga karaktär. Känslan för friheten är kärnan i Arbetarens åskådning, och därför har den kunnat göra insatser av värde för den svenska arbetarklassen och hela det svenska samhället.